

STORTINGET

Representantforslag 30 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene **Andreas Sjalg Unneland, Per-Willy Amundsen, Ingunn Foss, Ingvild Wettrhus Thorsvik, Rasmus Hansson, Tobias Drevland Lund, Else Marie Rødby, Kjell Ingolf Ropstad og Maria Aasen-Svensrud**

Dokument 8:30 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Per-Willy Amundsen, Ingunn Foss, Ingvild Wettrhus Thorsvik, Rasmus Hansson, Tobias Drevland Lund, Else Marie Rødby, Kjell Ingolf Ropstad og Maria Aasen-Svensrud om gjennomgang av Gjenopptakelseskommisjonen

Til Stortinget

Bakgrunn

Gjenopptakelseskommisjonen ble opprettet i januar 2004 og avgjør om en domfelt med rettskraftig dom skal få behandlet sin sak på ny av retten. Kommisjonen skal fungere som en sikkerhetsventil og er en slags erklæring fra systemet om at feil skjer. Kommisjonen er uavhengig av politiet, påtalemyndigheten og domstolene. Kommisjonen er et forvaltningsorgan, og avgjørelsene kan derfor ikke ankes inn til domstolene. Det er dermed særlig viktig å etterse at kommisjonens arbeid med sakene holder god kvalitet, og at avgjørelsene er betryggende og i så stor grad som mulig riktige. Den forrige etterkontrollen av kommisjonen ble utført i 2011, og rapporten kom i 2012. Da var kommisjonen fortsatt en relativt ny ordning, og forsvarere og andre aktører hadde lite erfaringsgrunnlag å bygge på. Forslagsstillerne mener at det nå, ti år etter, er behov for en ny gransking av kommisjonen.

Det har over de seneste årene vært reist en del generell kritikk mot Gjenopptakelseskommisjonen. Baneheia-saken har også aktualisert en debatt om hvordan

kommisjonen undersøker og vurderer bevis i saker hvor domfelte hevder seg uskyldig dømt. Forslagsstillerne mener en gjennomgang av kommisjonen særlig, men ikke utelukkende, bør se på følgende:

1. Sekretariatets rolle

Det er sekretariatet som velger hva som skal utredes i en sak, og som gjennomfører utredningen og presenterer saken for kommisjonens medlemmer. Sekretariatet har tilgang til alle sakens dokumenter og gjør en siling før de sender videre relevant dokumentasjon til kommisjonsutvalget. Kommisjonsmedlemmene har andre jobber ved siden av og er derfor avhengig av å ta en avgjørelse ut fra dokumentene som blir lagt frem av sekretariatet. Dette gir sekretariatet stor innflytelse på avgjørelsene som blir tatt av kommisjonen. Behandlingen av sakene skjer i lukkede prosesser, og domfelte og domfelles representanter har ikke innflytelse på hvordan saken presenteres inn mot kommisjonens medlemmer.

2. Leders rolle

Leder av sekretariatet er også leder av kommisjonen. Dette medfører at leder drøfter saken med sekretariatet og har ansvar for både utredninger og konklusjoner. Det kan medføre at leder føler en lojalitet til sine ansattes innstillinger. Det bør vurderes om det bør innføres et skille mellom sekretariatets leder og kommisjonens leder.

3. Bevis-saker

Det har over flere år vært reist generell kritikk mot Gjenopptakelseskommisjonens behandling av såkalte bevis-saker. En viktig del av kritikken gjelder hvordan

de undersøker og vurderer bevis i saker hvor domfelte hevder seg uskyldig dømt. Et vesentlig spørsmål er om kommisjonen i stor nok grad utfører sin utredningsplikt og undersøker andre forhold enn det som legges frem av domfelte (jf. straffeprosessloven §§ 398–398 b). Av ulike grunner gikk ikke den forrige etterkontrollen inn i disse spørsmålene (Stridbeck-utvalget 2012). Sett opp mot kritikken mot kommisjonen må dette være et naturlig fokus for en ny etterkontroll.

4. Oppfølging av Stridbeck-utvalgets oppfølgingspunkter

I den nye gjennomgangen bør man se hen til anbefalingene som ble gitt av Stridbeck-utvalget i 2012, og gi en vurdering av hvordan disse er fulgt opp, og eventuelt om anbefalinger som ikke er fulgt opp, fortsatt er relevante. Det bør også vurderes om det var andre tema enn bevis-saker som ikke ble gjennomgått av Stridbeck-utvalg, som nå bør ses på.

5. Hvordan skape tillit til kommisjonen

En av forventningene som lå til grunn for å flytte spørsmålet om gjenopptagelse ut av domstolene i sin

tid, var at en kommisjon skulle skape tillit til gjenåpningsbegjæringer og ha forutsetninger for å fatte innholdsmessig gode avgjørelser av gjenåpningsspørsmålet (Stridbeck-utvalget 2012). Et viktig mål med granskingen bør derfor være å undersøke om ordningen viser seg å være egnet til nettopp dette, å vurdere hvilke ressurser som eventuelt trengs for å ruste kommisjonen, og komme med samlede anbefalinger for å sikre denne tilliten.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg som skal gjennomgå Gjenopptakelseskommisjonens oppbygging og struktur samt komme med forslag til hvordan kommisjonen kan oppfylle forutsetningene om å skape tillit til gjenåpningsbegjæringer og fatte innholdsmessig gode avgjørelser av gjenåpningsspørsmålet.

27. oktober 2022

Andreas Sjalg Unneland

Per-Willy Amundsen

Ingunn Foss

Ingvild Wettrhus Thorsvik

Rasmus Hansson

Tobias Drevland Lund

Else Marie Rødby

Kjell Ingolf Ropstad

Maria Aasen-Svensrud

